

2015/2258(INI)

24.2.2016

RAPORTI PROJEKT

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise kohta, pöörates erilist tähelepanu ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni komitee kokkuvõtlikele märkustele
(2015/2258(INI))

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Raportöör: Helga Stevens

Arvamuse koostajad (*):

Martina Anderson kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni nimel
Rosa Estaràs Ferragut petitsioonikomisjoni nimel

(*) Kaasatud komisjonid – kodukorra artikkel 54

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
SELETUSKIRI.....	10

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise kohta, pöörates erilist tähelepanu ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni komitee kokkuvõtlikele märkustele (2015/2258(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 2, 9, 10, 19, 168 ja artikli 216 lõiget 2,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 3, 15, 21, 23 ja 26,
- võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja selle jõustumist ELis 21. jaanuaril 2011, nagu on sätestatud nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsuses 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel¹,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee 2. oktoobri 2015. aasta lõppjärelausi seoses Euroopa Liidu esialgse aruandega²,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee poolt 15. mail 2015. aastal vastu võetud loetelu küsimustest seoses Euroopa Liidu esialgse aruandega³,
- võttes arvesse nõukogu, liikmesriikide ja komisjoni vahelist käitumisjuhendit, milles sätestatakse sisekord Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamiseks Euroopa Liidu poolt ja Euroopa Liidu esindamiseks seoses selle konventsiooniga,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
- võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse ÜRO suuniseid laste asendushoolduse kohta⁴,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi

¹ ELT L 23, 17.12.2010, lk 35.

² CRPD/C/EU/CO/1.

³ CRPD/C/EU/Q/1.

⁴ A/RES/64/142.

ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006¹,

- võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel²,
- võttes arvesse Euroopa Kohtu otsust ühendatud kohtuasjades C-335/11 ja C-337/11 HK Danmark ja kohtuasjades C-363/12 Z ja C-356/12 Glatzel,
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 28. aprilli 2015. aasta ühisteatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019) „Inimõigused ELi tegevuskava keskmes““ (JOIN(2015)0016),
- võttes arvesse 2. detsembri 2015. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamist seoses toodete ja teenuste ligipääsetavuse nõuetega (COM(2015)0615),
- võttes arvesse komisjoni talituste 19. juuni 2015. aasta töödokumenti „Reply of the European Union to the list of issues in relation to the initial report of the European Union on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities“ (SWD(2015)0127),
- võttes arvesse komisjoni talituste 5. juuni 2014. aasta töödokumenti „Report on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) by the European Union“ (SWD(2014)0182),
- võttes arvesse komisjoni 15. novembri 2010. aasta teatist „Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020. Uued sammud tõketeta Euroopa suunas“ (COM(2010)0636),
- võttes arvesse oma 25. veebruari 2016. aasta resolutsiooni majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta ning 2016. aasta majanduskasvu analüüsi tööhõive- ja sotsiaalaspektide kohta³,
- võttes arvesse oma 10. septembri 2015. aasta resolutsiooni konkurentsivõimelise ELi tööjõuturu loomise kohta 21. sajandil: oskuste ja kvalifikatsioonide nõudluse ja töövõimalustega vastavusse viimine kui võimalus kriisist väljuda⁴,
- võttes arvesse oma 10. septembri 2015. aasta resolutsiooni sotsiaalse ettevõtluse ja sotsiaalse innovatsiooni kohta võitluses tööpuudusega⁵,
- võttes arvesse oma 8. septembri 2015. aasta resolutsiooni põhiõiguste olukorra kohta

¹ ELT L 347, 20.12.2013, lk 320.

² EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0059.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0321.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0320.

Euroopa Liidus (2013-2014)¹,

- võttes arvesse oma 8. juuli 2015. aasta esimese lugemise seisukohta ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta²,
- võttes arvesse oma 20. mai 2015. aasta resolutsiooni Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste komitee poolt vastu võetud loetelu kohta küsimustest seoses Euroopa Liidu esialgse aruandega³,
- võttes arvesse oma 4. juuli 2013. aasta resolutsiooni kriisi mõju kohta ebasoodsas olukorras elanikerühmade tervishoiuteenuste kättesaadavusele⁴,
- võttes arvesse oma 25. oktoobri 2011. aasta resolutsiooni puuetega isikute liikuvuse ja kaasamise ning Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020 kohta⁵,
- võttes arvesse oma 6. mai 2009. aasta resolutsiooni tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta⁶,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse süvaanalüüsi ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise kohta Euroopa Liidu poolt,
- võttes arvesse säästva arengu tegevuskava aastani 2030,
- võttes arvesse Euroopa Ombudsmani 2014. aasta aruannet,
- võttes arvesse Euroopa Ombudsmani otsust lõpetada Euroopa Komisjoni puudutav omaalgatuslik uurimine (OI/8/2014/AN),
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti peatselt avaldatavat 2015. aasta aruannet,
- võttes arvesse Eurostati 2014. aasta statistikat puute kohta seoses juurdepääsuga tööturule, haridusele ja koolitusele ning vaesuse ja sissetulekute ebavõrdsusega,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
- võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni, petitsioonikomisjoni, väliskomisjoni, arengukomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, regionaalarengukomisjoni, kultuuri- ja hariduskomisjoni, õiguskomisjoni, naiste õiguste ja soolise võrdsõiguslikkuse komisjoni ja keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni arvamusi (A8-0000/2016),

A. arvestades, et täieõiguslike kodanikena on puuetega inimestel võrdsed õigused ja

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0286.

² Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0261.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0208.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0328.

⁵ ELT C 131 E, 8.5.2013, lk 9.

⁶ ELT C 212 E, 5.8.2010. lk 23.

õigus võõrandamatule väärrikusele, võrdsele kohtlemisele, iseseisvale elule, sõltumatussele ja täielikule osalemisele ühiskonnas;

- B. arvestades, et puuetega inimesed moodustavad hinnanguliselt 16% maailma elanikkonnast¹, seega elab ELis umbes 80 miljonit puuetega inimest;
- C. arvestades, et puuetega inimeste õiguste konventsioon on esimene rahvusvaheline inimõiguste leping, mille EL on ratifitseerinud;
- D. arvestades, et tegemist on segalepinguga ja arvestades, et ELil on pädevus reas valdkondades, samas kui ka liikmesriigid on kohustatud puuetega inimeste õiguste konventsiooni riigi tasandil täielikult rakendama;
- E. arvestades, et puuetega inimeste õiguste konventsiooni põhimõtted hõlmavad diskrimineerimisest palju ulatuslikumat valdkonda, püüdes saavutada kaasavat ühiskonda, kus kõik puuetega inimesed ja nende perekonnad saavad oma inimõigusi täielikult kasutada;
- F. arvestades, et puuetega inimesed moodustavad mitmekesise rühma ja arvestades, et naised, lapsed, eakamad inimesed ja komplekssete toetusvajadustega isikud kohtavad suuremaid raskusi ja mitmesuguseid diskrimineerimise vorme;
- G. arvestades, et hädavajalik on jõustada kehtivad ELi õigusaktid ja poliitikavahendid, et puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamine oleks võimalikult ulatuslik;
- H. arvestades, et puuetega inimeste osalus tööturul on endiselt problemaatiline, moodustades 58,5%, samas kui puueteta inimeste osalus on 80,5%;

Üldpõhimõtted ja -kohustused

1. nõuab, et EL ratifitseeriks puuetega inimeste õiguste konventsiooni fakultatiivprotokollid;
2. nõuab tungivalt ELi õigusaktide ja rahastamiskavade terviklikku ja läbilõikelist läbivaatamist, et täielikult täita puuetega inimeste õiguste konventsiooni, kaasates konstruktiivselt puuetega inimeste organisatsioonid ning puuetega inimeste õiguste konventsiooni ELi raamistiku (edaspidi „ELi raamistik“) liikmed;
3. palub komisjonil teha ettepanek kokkuvõtlikke märkusi arvesse võttes uuendada pädevusdeklaratsiooni ning teha seda edaspidi korrapäraselt, kaasates ametlikult puuetega inimeste organisatsioonid ja Euroopa Parlamendi;
4. palub komisjonil algatada puuetega inimeste organisatsioonidega struktureeritud dialoog;
5. palub komisjonil läbi vaadata puudega inimesi käsitlev Euroopa strateegia ning koostada puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohta terviklik ELi strateegia, millel oleksid selge ajakava, võrdlusalused ja näitajad;

¹ World Report on Disability, 2011.

Eriõigused

6. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles võtma meetmeid võitluseks kõigi diskrimineerimise vormide vastu, kaasa arvatud puudel põhinev mitmekordne ja läbipõimunud diskrimineerimine, pidades eriti silmas puuetega naisi ja lapsi ning inimesi, kelle puue aja jooksul muutub;
7. kiidab heaks Euroopa juurdepääsetavuse akti¹ ja töötab selle kiire vastuvõtmise nimel, et tagada kaupade ja teenuste juurdepääsetavus, kaasa arvatud hoonete juurdepääsetavus, kus neid teenuseid osutatakse, ning tulemuslikud ja juurdepääsetavad riiklikud jõustamis- ja kaebuste esitamise mehhanismid;
8. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles parlamendiga koostööd tegema, et kiiresti saavutada Marrakeshi lepingu ratifitseerimine;
9. palub liikmesriikidel ja komisjonil teha parlamendiga koostööd, et koostada avaliku sektori asutuste veebisaitide juurdepääsetavuse kohta tugev direktiiv, millel oleks lai kohaldamisala ja tugev jõustamismehhanism;
10. tunneb muret kogu ELi hõlmava hädaabinumbri 112 halva juurdepääsetavuse pärast, mis põhjustab asjatuid hukkumisi ja vigastusi;
11. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles hoolitsema selle eest, et tööhõivega seotud õigused ja teenused, kaasa arvatud mõistlikud abinõud võrdse tööalase kohtlemise direktiivi tähenduses, oleksid ülekantavad ja kooskõlas puuetega inimeste liikumisvabadusega;
12. on mures, et võrdse tööalase kohtlemise direktiivis ei käsitleta sõnaselgelt diskrimineerimise vormina seda, kui keeldutakse võtmast mõistlikke abinõusid puuetega inimeste toetamiseks;
13. nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid kasutusele kvaliteetsed praktikavõrgustikud, et tagada mõistlike abinõude võtmine ja puuetega inimeste juurdepääs;
14. tunneb muret selle pärast, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde kasutatakse väärtalt institutsionaliseerimise toetamiseks, ning kutsub liikmesriike ja komisjoni üles tugevdama järelevalvet kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooniga ning konsulteerides puuetega inimeste organisatsioonidega;
15. kutsub liikmesriike üles Euroopa sotsiaalõiguste samba kontekstis ennetama või leevendama puuetega inimeste ja nende perekondade vaesust, haavatavust ja sotsiaalset tõrjutust;
16. nõuab tungivalt, et komisjon võtaks piiriülese tervishoiu direktiivi hindamisel arvesse ka puuetega inimeste probleeme;

Erikohustused

17. nõuab inimõigustel põhinevate näitajate väljatöötamist ja võrreldavate liigitatud

¹ COM(2015)0615.

andmete esitamist puuete kohta;

18. kiidab heaks komisjoni taandumise sõltumatust järelevalveraamistikust (ELi raamistik); väljendab kindlat kavatsust leida ELi raamistiku jaoks sobivaim ülesehitus, et see oleks täielikult kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja Pariisi põhimõtetega;
19. kutsub komisjoni üles eraldama piisavalt vahendeid, et ELi raamistik võiks oma otstarvet täita;
20. nõuab tungivalt, et kõik ELi institutsioonid, asutused ja organid loovsid kontaktpunktid, ning rõhutab kõiki peadirektoraate ja ELi institutsioone ühendava horisontaalse institutsioonidevahelise kooskõlastamismehhanismi vajalikkust;
21. kutsub komisjoni üles kindlaks määrama poliitilise tasandi kontaktpunkti, mida kooskõlastaks põhiõiguste eest vastutav komisjoni asepresident;

Konventsiooni järgimine Euroopa Liidu institutsioonides (kui avalikes haldusasutustes)

22. nõuab tungivalt, et institutsioonid vaataksid puuetega inimeste õiguste konventsiooni komitee kokkuvõtlike märkuste kohaselt läbi kõik personalieeskirjad, sise-eeskirjad ja rakendussätted, et need oleksid konventsiooniga kooskõlas ning moodustaksid osa avatud ja puudeid kaasavast tegutsemisviisist;
23. nõuab, et ELi institutsioonide teenistuses olevate puuetega inimeste või sõltuva puudega pereliikme eest hoolitsevate ametnike heaks võetaks piisavad vajadustepõhised ja konventsioonile vastavad mõistlikud abinõud;
24. nõuab tungivalt, et institutsioonid kehtestaksid tervikliku värbamise, töökohal püsimise ja edutamise poliitika, kaasa arvatud ajutised positiivsed meetmed, et aktiivselt suurendada puuetega, sealhulgas psühhosotsiaalsete ja intellektipuuetega töötajate ja praktikantide hulka;
25. soovib koostada puuetega inimeste organisatsioonidega konsulteerides terviklikud puuetega inimeste õiguste konventsiooni teemalised töötajate koolitusmoodulid, keskendudes nn eesliinitöötajatele, juhtivtöötajatele ja avaliku hankega tegelevatele töötajatele;
26. rõhutab vajadust hõlbustada puuetega inimeste tulemuslikku osalemist ja sõnavabadust avalikel üritustel ja kohtumistel, mida institutsioonid korraldavad või mis toimuvad institutsioonide ruumides;
27. kutsub Euroopa koolide kuratooriumi ja komisjoni üles tagama Euroopa koolides kaasavat haridust, mis vastab puuetega inimeste õiguste konventsiooni nõuetele seoses valdkondadevahelise hindamise, puuetega laste kaasamise ning mõistlike abinõude rakendamisega, tagades ühtlasi puuetega vanemate kaasamise;
28. nõuab tungivalt, et ELi institutsioonid muudaksid juurdepääsetavaks oma internetipõhise sisu, kaasa arvatud sisevõrgud ja audivisuaalne sisu;
29. nõuab, et EL muudaks ühist ravikindlustusskeemi, pensionisüsteemi ja puuetega

seotud sotsiaalkindlustuse meetmeid, tagamaks, et puuetega inimesi ei diskrimineerita, muu hulgas tunnustades puuetega seotud tervishoiuvajaduste erinevust haigusest;

30. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

Taust

EL ühines ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga (edaspidi „konventsioon“) 2010. aasta detsembris kui esimene piirkondliku integratsiooni organisatsioon¹. See oli esimene (ja seni ainus) rahvusvaheline inimõigusi käsitlev leping, mille ratifitseeris EL kui tervik; fakultatiivprotokollid ei allkirjastatud ega ratifitseeritud. Ratifitseerimise tulemusel tuleb ELil nüüd alluda puuetega inimeste õiguste konventsiooni komitee (edaspidi „konventsiooni komitee“) kontrollile.

Pärast ühinemist pidi EL nagu teisedki osalisriigid koostama esialgse aruande² konventsiooni rakendamise seisuga. Iga nelja aasta järel tuleb esitada täiendav perioodiline aruanne. Komisjon esitas esialgse aruande 2014. aasta juunis ning konventsiooni komitee avaldas oma vastuse küsimuste loetelu³ kujul 2015. aasta mais, pärast aprillis Genfis toimunud esimest kohtumist komitee ja ELi vahel.

Seejärel võttis parlament 2015. aasta mais oma täiskogul vastu resolutsiooni nimetatud küsimuste loetelu kohta⁴, nõudes, et Euroopa Komisjon võtaks vastuste koostamisel arvesse ka parlamendi seisukohti. Suuremat osa parlamendi seisukohtadest võeti vastustes arvesse.

2015. aasta augustis konventsiooni komiteega peetud teise kohtumise tulemusel avaldati kokkuvõtlikud märkused Euroopa Liidu esialgse aruande kohta⁵. Kokkuvõtlikes märkustes nõutakse, et EL vastaks aasta jooksul konventsiooni komitee teatavatele küsimustele⁶. Seetõttu otsustas parlament koostada algatusraporti, et tagada oma arvamuste lisamine aruandesse, mis komisjonil tuleb esitada 2016. aasta septembriks. Edaspidi on kavas koostada niisuguseid aruandeid korrapäraselt (võimalik, et kord aastas).

Euroopa Parlament oli mõlemal Genfis toimunud kohtumisel ELi raamistiku osalisena esindatud, et puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamist edendada, kaitsta ja kontrollida, nagu konventsioonis nõutud⁷. Praegune raamistik, mille raportöör on üks Euroopa Parlamendi esindajatest, hõlmab ka Euroopa Komisjoni, Euroopa Ombudsmani, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit ja Euroopa Puuetega Inimeste Foorumit. Konventsiooni komitee soovitude kohaselt teatas Euroopa Komisjon petitsioonikomisjoni istungil avalikult oma tagasiastumisest ja seega on muutunud tõenäoliseks raamistiku kui terviku restruktureerimine.

Puuetega inimeste õiguste konventsioon on inimõigusi käsitlevate lepingute seas üks suurima

¹ Konventsiooni artikkel 44.

² <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/232/64/PDF/G1423264.pdf?OpenElement>.

³ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/098/84/PDF/G1509884.pdf?OpenElement>.

⁴ (2015/2684(RSP)).

⁵ CRPD/C/EU/CO/1.

⁶ Muid küsimusi võidakse käsitleda järgmises perioodilises aruandes, mis tuleb esitada 2021. aasta jaanuaris (vt CRPD/C/EU/CO/1, lõige 94).

⁷ Konventsiooni artikli 33 lõige 2.

osalisriikide ja allakirjutanute arvuga lepinguid. Kõik 28 ELi liikmesriiki on konventsioonile alla kirjutanud, 25 liikmesriiki on selle ratifitseerinud, välja arvatud Soome ja Iirimaa. Raporti kirjutamise ajal valmistuvad Madalmaad konventsiooniga ühinema.

Konventsioon hõlmab suurt hulka õigusi, mis ulatuvad kõikidesse eluvaldkondadesse, millest osa ei kuulu ELi pädevusse. Seetõttu on nõutav, et ka liikmesriigid rakendaksid konventsiooni kõigil tasanditel, kaasa arvatud piirkondlik ja riiklik tasand. Kuigi EL avaldas algselt pädevusdeklaratsiooni¹, et selline õiguskindlusetus ületada, käsitles konventsiooni komitee ELi küsimust kiirendatud korras ja järeldas oma märkustes, et seda deklaratsiooni on vaja korrapäraselt ajakohastada.

Algatusraporti eesmärk

Raporti eesmärk on keskenduda eelkõige kokkuvõtlikes märkustes rõhutatud küsimustele. Esmajärjekorras püüab raportöör keskenduda nendele soovitudele, mis kuuluvad ELi pädevusse ja võivad seetõttu liikmesriigi tasandil rakendamiskorras tekitada.

Raportöör kavatses erilist tähelepanu pöörata ELi institutsioonidele endile, kes peavad olema konventsiooni rakendamisel teistele eeskujuks. See hõlmab personalieeskirju ja töölevõtu ning töö püsivuse praktikad ning Euroopa Parlamendi korraldatud ja EP ruumides peetavaid avalikke üritusi.

Raportöör on arvamusel, et inimõigustel puudub hierarhia ja puuete alusel toimuva diskrimineerimise vastu tuleb võidelda samal viisil kui muudel alustel toimuva diskrimineerimise, sh mitmekordse diskrimineerimise vastu. See on eriti oluline puuetega naiste ja laste, eakamate inimeste ning kompleksse toetusvajadusega, sh vaimsete ja psühhosotsiaalsete puuetega inimeste jaoks.

Algatusraportit jälgitakse parlamendis suure huviga ning kümme komisjoni koostavad selle kohta oma arvamuse:

- kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon (artikkel 54, kaasatud komisjon)
- petitsioonikomisjon (artikli 54 alusel kaasatud komisjon)
kultuuri- ja hariduskomisjon
- arengukomisjon
- transpordi- ja turismikomisjon
- regionaalarengukomisjon
- õiguskomisjon
- naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon
- väliskomisjon
- keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon

Üldstruktuur

Raport järgib kokkuvõtlike märkuste struktuuri, tuginedes konventsiooni artiklitele. Seetõttu

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1401271474087&uri=CELEX:32010D0048>, II lisa.

on raport jagatud neljaks osaks:

1. Üldpõhimõtted ja kohustused (artiklid 1–4)
2. Eriõigused (artiklid 5–30)
3. Erikohustused (artiklid 31–33)
4. Konventsiooni järgimine Euroopa Liidu institutsioonides (kui avalikes haldusasutustes)

Mõistlikud abinõud

Mõistlike abinõude mõistet on raportis läbivalt kasutatud ja oma keerukuse tõttu võib see vajada mõningast selgitust. Mõistlike abinõude rakendamise näiteks võiks olla viipekeele tõlgi kasutamine töötaja abistamiseks töökohal. See erineb juudepäasetavuse mõistest, mis on palju laiem ja ei tarvitse olla individualiseeritud. Selle näiteks võiks olla viipekeele tõlgi kasutamine avalikul üritusel või kaldtee rajamine avalikus hoones, et võimaldada ratastoolikasutajate juurdepääsu – niisugused meetmed on mõeldud kõigile ja mitte ühele konkreetsele isikule.

Konventsiooni artikli 2 kohaselt:

„mõistlikud abinõud – vajalikud ja asjakohased teisedused ja kohandused, mis ei ole ebaproportsionaalselt ega alusetult koormavad ning on konkreetsel juhul vajalikud, et tagada puuetega inimestele kõigi inimõiguste ja põhivabaduste teostamine või kasutamine teistega võrdsel alustel“.

Võrdse tööalase kohtlemise direktiivi¹ artiklis 5 on öeldud:

„Et tagada puuetega inimeste võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine, nähakse ette mõistlikud abinõud. See tähendab seda, et tööandjad võtavad asjakohaseid, konkreetsel juhul vajalikke meetmeid, et võimaldada puuetega inimesel tööle pääseda, töös osaleda või edeneda või saada koolitust, kui sellised meetmed ei põhjusta tööandjale ebaproportsionaalselt suurt koormust. Kui asjaomase liikmesriigi invaliidsuspoliitika raames kohaldatavad meetmed on piisavalt heastavad, ei ole see koormus ebaproportsionaalselt suur.“

Kui konventsiooni kohaselt kujutab mõistlike abinõude võtmata jätmine endast diskrimineerimise vormi, siis võrdse tööalase kohtlemise direktiivi kohaselt see nii ei ole ja seega ei ole direktiiv konventsiooniga kooskõlas.

Sidusrühmadega konsulteerimine

Puuetega inimeste õiguste konventsioon erineb muudest inimõigusi käsitlevatest lepingutest selle poolest, et puuetega inimesed ja neid esindavad organisatsioonid kaasati protsessi juba konventsiooni koostamise etapis. Seda on kajastatud konventsiooni artikli 4 lõikes 3: Osalisriigid „[...] kohustuvad pidama puuetega inimestega tihedaid konsultatsioone ning kaasama puuetega inimesi, sealhulgas ka puuetega lapsi, aktiivselt nendesse protsessidesse

¹ Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel.

asjaomaste esindusorganisatsioonide kaudu.” Seetõttu on raportööri arvates väga oluline kaasata nad täielikult raporti koostamisse.

Sel eesmärgil korraldas parlamendi fraktsioonidevaheline puuetega inimeste probleemidega tegelev töörühm partnerluses Euroopa Puuetega Inimeste Foorumiga 2015. aasta detsembris Strasbourgis fraktsioonidevahelise töörühma koosoleku, et tutvuda foorumi ja selle liikmesorganisatsioonide seisukohtadega. Nende suulist ja kirjalikku panust on töödokumendi ja raporti projekti koostamisel arvesse võetud. Raportöör väljendab heameelt kõigi asjaomaste komisjonide raportööride ning variraportööride arvuka osavõtu üle sellest koosolekust. Nii ulatuslik konstruktiivne panus selles varajases etapis muudab raporti ainulaadseks ning tagab selle kõikehõlmavuse.

Raportöör on lisaks eraldi kohtunud mitmete puuetega inimeste organisatsioonide esindajatega ning kavatseb niisuguseid kohtumisi jätkata, et oleks tagatud kõigi murede arvessevõtmine kas juhtivas või nõuandvates komisjonides.

Mitmed organisatsioonid on komisjoni esialgse aruande juurde koostanud nn paralleelsed aruanded. Raportöör kavatseb ka need tekstid algatusraportiga liita.

Jaauari lõpus korraldati koostöös kaasatud komisjonide (kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon ning petitsioonikomisjon) raportööridega kuulamine, et saada asjaomastelt sidusrühmadelt, sh puuetega inimeste organisatsioonidelt, täiendavat konkreetset teavet.

Käesoleva töödokumendi arutamine tööhõive- ja sotsiaalkomisjonis toimus sidusrühmadega arvamuste vahetamise raames. Arvamuste vahetuses osalesid kõrgetasemelised sõnavõtjad asjaomastest sidusrühmadest, nt Euroopa Ombudsman, Euroopa Põhiõiguste Amet, kodanikuühiskond, mida esindab Euroopa Puuetega Inimeste Foorum, ning üks liige puuetega inimeste õiguste konventsiooni komiteest.

Raportöör on teinud kõik tagamaks, et tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni koosolekud ja kuulamised oleksid puuetega inimestele võimalikult juurdepääsetavad. Sel eesmärgil on raportöör teinud koostööd puuetega inimeste organisatsioonide ning tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni esimehe ja sekretariaadiga, et saavutada enneolematu juurdepääsetavus parlamendikomisjoni avalikele koosolekutele.